

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapestben.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal 16.— | nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz

Tanítók továbbképzése.

Ujabb időben sok őszinte szó olvasható tanügyi lapjainkban a már működő tanítók önképzéséről, valamint a tanítók irányú igényeit kielégítő tanfolyamokról.

Az országos kath. Tanügyi Tanács a kath. tanítóképzőintézetekben a néptanítóknak a szociális feladatokra való oktatása, továbbá a képzőkkel kapcsolatosan továbbképző tanfolyamok szervezése tárgyában a következő följelentést terjesztette a nagymélt. püspöki kar elé:

Az 1906. évben tartott III. országos kath. tanítói kongresszus részletesen és behatóan foglalkozott azon föladatokkal, amelyeket a kath. néptanítónak hivatalából kifolyólag meg kell oldania a nemzetközi szocializmus káros hatásaival szemben a hitvallásos iskola nevelőoktatásában. A tárgyalások pedagógiai eredményein kívül azon általános óhaj is elhangzott, hogy a leendő tanítókat már a képzőintézetekben elő kell készíteni a keresztény szocializmus föladataira és a már működő tanítóknak tanfolyamok rendezésével szükséges alkalmat nyújtani arra, hogy a népnevelő szociális föladatainak megoldására útmutatást nyerhessenek; evégből hódoló tisztelettel kéri a kongresszus a nagymélt. püspöki kart, hogy kegyesen elrendelni méltóztassék,

a) hogy a fennálló kath. tanítóképzőintézetekben már a most érvényben levő tanterv keretében is a növendékek rendszeres oktatást nyerjenek a keresztény szocializmus köréből.

b) A működő kath. tanítók számára pedig szerveztessenek a nagy szünidő alatt az ország különböző vidékein a kath. tanító- és tanítónőképzőintézetekkel kapcsolatosan továbbképző tanfolyamok az állam által szervezett ily tanfolyamok mintájára. Ezen tanfolyamok vezetősége utasíttassék, hogy a továbbképzés előadásai között a keresztény szocializmus céljait szolgáló oktatás is tartassék a résztvevő tanítóknak és tanítónőknek.

c) Kegyesen kérje föl a nagymélt. püspöki kar

a vallás- és közokt. miniszter urat, hogy az állami költségvetésben ily tanfolyamok tartására fölvett összeg terhére a kath. képzőintézetekben rendezett továbbképző tanfolyamokat államsegélyben részesíteni méltóztassék.

Mély alázattal a következőkkel indokolja a nagygyűlés ebbeli kérelmeit: A tanügyi kormány már több év óta rendez az állami tanítóképzőintézetekkel kapcsolatosan a már működő tanítók számára továbbképző tanfolyamokat. Ezekre a tanfolyamokra a hitvallásos iskolák tanítói és tanítónői is jelentkezhetnek ugyan, azonban kizárólag állami képzőből kirendelt tanárok tartanak azokon előadásokat. Már pedig a nevelés szellemének teljes ellenőrzése érdekében kívánatos volna, hogy a kath. tanítók és tanítónők a kath. képzőkkel kapcsolatosan kath. tanfőriaktól hallgassanak előadásokat. Ily módon megóvatnának attól, hogy esetleg a hitvallásos szellemű neveléssel ellentétes irányú befolyást nyerjenek a kath. religióval talán ellentétes világnézetű tanároktól. Miután pedig az önművelődésnek szükségletét néptanítóinkra nézve a kor követelményei szorgalmazzák, ennél fogva a művelődésre irányuló törekvést korlátozni éppen az Egyháznak nem képezheti szándékát, miertis a fennálló viszonyok között esakis azt a módot javasolhatja a nagygyűlés a kath. tanítók mindenkor féltett egyházas szellemének megóvására, hogy a kath. tanítóképzőkkel kapcsolatosan továbbképző tanfolyamok a legsürgősebben szerveztessenek.

A fogalmazásról.

IV.

A fogalmazás az első és a második osztályban nagyobbbrészt szóbeli fogalmazásból áll, különösen a nem magyar anyanyelvű elemi iskolákban. A szóbeli fogalmazást kath. tanításter-

vünk feltűnően kiemeli, ami nagyon helyes és azt gondolni kívánja, mert hiszen, amint kimutattuk, ez az írásbeli fogalmazásnak alapja. Az első és második osztályban főleg az írás technikai ügyességét gyakoroljuk, amit a betűismertetéssel, másolás és előmondás után való írással végeztünk. Itt a tiszta hangkiejtés és az annak megfelelő betűalak használata a fő, továbbá a legegyszerűbb helyesírási tényeket, mint például a szóelválasztást, kereszt- és családnévek kezdőbetűinek írását vesszük, hogy így a harmadik osztályban a legszükségesebb írási ismereteken tulessünk, mert ezen osztályban már a tulajdonképeni fogalmazásra kerül a sor. Mindamellert az első két osztályban is foglalmaztatunk, de erről alább szövegek.

Magánál a tényleges fogalmazásnál, amelyet a harmadik osztályban vélek megkezdeni, az *együttes* és az *önálló* fogalmazást kell megkülönböztetnünk. Az *együttes* fogalmazás alatt azt értem, hogy egy meghatározott tárgyról a tanulók *közösen* foglalmaznak, azaz, ha például «Az őszi» együttesen foglalmazunk, akkor azt mondunk tanulóinknak, hogy most mindenki gondolkozzék az őszi. Természetesen, hogy a tanulók eddig már úgy a beszélgetésekben, mint az őszi szöveg olvasmányok tárgyalásánál bőven hallottak és beszélgettek az őszi és így erről elegendő ismerettel rendelkeznek. Miután a gyermekek az őszi rövid ideig gondolkodtak és mindenkinek már mondanivalója is van, amit kérdésekkel is elősegítettem, fölívom őket gondolataiknak elmondására. A tanulók egyenként elmondanak *egy-egy* mondatot az őszi. Csodálkozni fogunk azon, hogy mi-mindent tudnak ők az őszi vagy az idetartozó dolgokról mondani, amire mi sohasem ügyeltünk volna; gyakran bizony meglepő dolgokat hallunk. Természetesen össze-visszás lesz az elmondott anyag, de ez másképpen nem is lehet, hisz 50—70 fej hordja össze az írásban feldolgozandó anyagot. Ez azonban nem baj, sőt jó; a fő az, hogy az anyag meglegyen, hisz e nélkül nem munkálkodhatunk, anyag híján nem építhetünk és annál jobb, mennél több van belőle, legalább lesz miből válogatnunk. Ez után az anyag *rendezése* következik, mert az elmondott mondatok között összefüggés nincs, a tanulók csak úgy találmra adtak feleletet arról, amit az őszi tudnak. A rendezést is a gyermekekkel végeztetjük, még pedig úgy, hogy teljesen az ő ítéletükre bizzuk a gondolatrend megalapítását, mi csak magyarázunk, vezetünk, irányítunk, javítunk és ami a legtanulmányosabb, *indokolunk*, majd kifejtjük, miért alkalmazunk ilyen vagy amolyan rendet és hogyan függnek össze a dolgok egymással. Ha így járunk el, rászoktatjuk a tanulót arra, hogy ő is, mielőtt írásba fog, rendezze gondolatait. Most az *írás* következik. Ez megint többféleképpen történhetik. Először másolással, amit úgy végeztünk, hogy a már rendezett mondatokat egyenként a tanulók a táblára írják és onnét a füzetbe.

Hogy ennek kevés az értéke, maga a mód mutatja, ez már az előző osztályban kell, hogy megtörtént legyen, mert némileg mégis csak gépies munka, de alsó fokon, a tanítás első szakában, az írás technikájának elsajátítására és a helyesírási érzék erősítésére ajánlatos eljárás. Vagy tollbamondás után írunk, még pedig vagy egyes szavak, vagy egész mondatok előmondása után. Ebben a tanulók előhaladása határoz. A leírás történhetik kérdésekbe foglalt *vázlat* szerint, amelyet előírunk és a tanulók a fölített kérdésekre az írásbeli feleletet megadják. Ezen eljárás átmenet már az *önálló* fogalmazásra, amikor a gyermek a megbeszélés és a rendezett anyagot támogatás nélkül maga írja le.

Az együttes fogalmazás anyagát egyes tárgyak leírása is képezheti, például az asztalra állított madárkalitka, kitömött madár, kép leírása stb. A szemléltetett tárgyak leírásánál pontos megfigyelésre kell a tanulókat vezetni, amit már az első osztálytól kezdve a beszéd- és értelemgyakorlatnál gyakorolunk. A megfigyelés bővül, mindig mélyebbre, a kisebb, kevésbé fontos részletekre kiterjesztőleg halad, ami által a tanító a megfigyelő képességet fokozza és a fogalmazási készséget nagyban fejleszti.

Az együttes fogalmazásnál mindazt felöleltük, ami az egészen önálló fogalmazáshoz is szükséges. A gyermek tudja már az anyaggyűjtés módját, a rendezést és az írást. E szerint a teljesen *szabad* fogalmazásra csakis a *közös* fogalmazás sokszoros gyakorlásának útján juthatunk el.

Az önálló fogalmazás abból áll, hogy azt a munkát, amit az *együttes* fogalmazásnál közösen, többnek segítségével végeztünk, a tanuló *maga*, saját tehetsége, tudása, megfigyelése és egyénisége szerint végezi el. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a tanítónak ennél szerepe nincsen, hisz én nem feledem, hogy elemi iskolában vagyunk, kis gyermekekkel van dolgunk, akiknek értelmük gyenge, szellemi látókörük szűk, megfigyelésük fogyatékos és azért útmutatásukat nem nélkülözhetik soha; de ez az útbaigazítás ne tegyen meg mindent, hogy a gyermek lelke is munkálkodjék és szabadon megnyilatkozzék. Hisz a fogalmazásnak ez a neme csak a harmadik osztályban kezdődik és a hatodik osztályig halad. Ezen osztályokban a tanulóknak fejlettebb kora és iskolázása nyújt annyi alapot, hogy az írásban bizonyos fokú önállóságot tanúsítson. Tökéletesről vagy akár hibátlan munkáról itt még beszélnünk nem lehet, de hiszen a hibák kijavításán tanulunk és javulunk, a rendszeres gyakorlás ebben is megtermi gyümölcsét. Az önálló *írás*, fogalmazásnak itt még nevezni nem akarom, noha már az első osztályban meg kell azt kezdenünk. Még pedig úgy, hogy a kis tanuló az iskolai év vége felé tárgyneveket ír le. Például az asztalra teszem a tárgyakat: fa, kő, kés, könyv, kulcs, toll, bot, stb. A tanuló meg

leírja
állítur
Végül
ő ül.
A r
dett e
a mo
irtunk
évsza
leírás
a lör
kertr
A l
szere
még
önáll
mazá
rend
írasi
A
melle
mazá
írasi
ezen
Az
level
vány
nek,
korlá
Mi
böl
alap
a be
amir
sége
hozz
ifjus
veket
tudá
ezze
P
V
mes
egyé
dás
tuda
eller
tum
mor
váló
term
ság,
gató
K
fatt
ról
ges
mis

leírja neveiket. Később már olyan tárgyakat állítunk elé, amelyek neve kéttagú. És így tovább. Végül kis mondatokat írunk, például: Ő ír. Ő tanul. Ő ül. János sir. stb.

A második osztályban folytatjuk a megkezdett eljárást és fokozatosan haladunk, úgy, hogy a mondatok fokról-fokra bővülnek. Mondatokat írtunk a kézmivesekről, a hét napjairól, a négy évszokról. Itt már az iskolaév közepe felé rövid leírásokat is vehetünk. Például három mondatot a lóról, a házról, a erdőről, a földmivesről, a ketről stb.

A harmadik osztályban kezdetét veszi a rendszeres fogalmazás, amint azt kifejtettük már, még pedig az *együttes* és ezután részben az önálló fogalmazás is. Ezen osztályban a fogalmazási anyag gyűjtésére, a megfigyelésre és a rendezésre kell a főgondot fordítani. A helyesírási tudnivalók jó részét itt vesszük át.

A negyedik osztályban az együttes fogalmazás mellett nagyobb tért engedünk az *önálló* fogalmazásnak. Itt kezdődnek a *levélírás* is. A helyesírási részt illető dolgokat, tekintettel arra, hogy ezen osztályból sokan kilépnek, befejezzük.

Az ötödik és hatodik osztályra maradna a levelek és a legegyszerűbb közéleti fogalmazványok szerkesztése és a fogalmazási készségnek, valamint a helyesírásnak folytatólagos gyakorlása.

Miután a *fogalmazás*, amint annak elmezéséből láttuk, a gondolkozáson és a kifejezésen alapszik, ezt pedig az ismeretek gyűjtésével és a beszédbeli ügyesség nevelésével fokozhatjuk, amire azonban az iskolai tanítás még nem elégséges, hanem akkor az egyén önművelésének is hozzá kell járulnia, törekedjünk arra, hogy az ifjúság a művelődés legfőbb eszközét a *könyveket*, az *olvasást* megkedvelje, hogy annak útján tudása gazdagodjék, nyelvezete csiszolódjék és ezzel fogalmazása tökéletesedjék.

Pozsony.

Mihalicska János.

«Népoktatásunk bűnei.»

Valahányszor megtámadva látok valamely nemes intézményt, szent eszmét vagy kiváló egyéniséget, mindannyiszor Swift találó mondatára jut eszembe: Ha lángész lép a világba, a tudatlanok és a gonoszak rögtön szövetkeznek ellene. A világtörténelem során annyi dokumentum igazolja s különösen napjainkban lépten-nyomon akadunk ennek bizonyítékaira, hogy a kiválóságnak, a nagyságnak, az igazságnak immár természetes, elmaradhatlan velejárója a hazugság, a becsmérlés, a fegyverekben nem váltogató megtámadtatás.

Künfi Zsigmond *szociáldemokrata tanár* (mily fattyuhajtás!) a címben megnevezett pamfletjéről óhajtván gondolataimat elmondani, szükségesnek vélem a főnticket előrebocsátani. A hamis vádak, rosszindulatú állítások, alaptalan

ráfogások és hitvány csufolódások e tarka bokré-tája is igazat ad Swiftnek. A legtöbbször megtámadott, legnagyobb isteni intézmény: az Egyház van itt megtámadva egyik elsőrendű életgyökerében: a népiskolában. Künfi röpiratának ugyan nem tulajdonítunk valami nagy jelentőséget, hiszen szerző elmeereje nagyon is közönséges és erkölesi intenciója éppen nem tiszteletreméltó, azonban mégis szükségesnek tartjuk a vele való foglalkozást, mivel első ízben találkozunk itt magyarul, szinte teljes sorozatával azoknak a tudományos mezbe öltöztetett tételeknek, amelyek a külföld kultur-szemétdombjaiból eddig szétszórtan sarjadtak.

Előadásának láncolatát a szociáldemokraták katejából és terminológiájából akként állítja össze, hogy a magyar nép mai iskolája mint a földesúri és papi hatalom elsőrendű támasztéka álljon elibénk. S minthogy az ilyen szellebélelt «tudományos igazság» számára lehetetlen bizonyítékot találni, egyszerűen a levegőből természetesen a szociáldemokrata légkörből — gyárt magának. «Azért osztatlan iskoláink túlnyomó része s azért alacsony a tanítóóság létszáma, mert a népnek butaságban és sötétségben megtartása az állam és egyház közös érdeke. Az iskolakötelezettség törvényét azért nem hajtják végre s a mulasztókat azért nem kezelik szigorúan, mert a polgári társadalom nem nélkülözheti a dolgozó gyermek-rabszolgákat.» Szerinte «Magyarországon tulajdonképen nem szabadna népnevelésről beszélni, hanem csakis osztálynevelésről, minthogy az egész iskolai igazgatás gépezete azoknak kezében van, akik másokat dolgoztatnak». Milyen más világ lenne, ha Piklerék, vagy Népszaváék uralkodnának s Künfi úr intézné a népnevelés ügyeit! Mert Künfi úr nézete szerint — logikusan következik a mondottakból — csak azok nem helynének, akik a nyomorgó elvtársak verejtékes filléire kivetett pártadó behajtásában szorgoskodnak.

Tudom, hogy a krisztusi szellemtől áthatott, becsületes, hazafias érzésű népnevelőink a józan-sághoz és igazsághoz ennyire tótágast álló beszéd hallatára kényszerzubbonyra és Lipótmézőre gondolnak. Pedig ezek a zagyva frázisok még a szelidebbjeiből valók.

A szociáldemokrata düh a tanítás szellemének taglalásánál tör ki leghevesebb rohamában. Szörnyűség is az, hogy «a magyar népoktatás területe még mindig egyházi birtok» és nem a Jakabok hitbizományja; irányító faktora még mindig a pap és nem a helybéli cucilista szusterlegény; «a népiskola mindenfelé a templom függvénye» és nem a szabadkőműves-páholy előszobája. «Népoktatásunk egész rendszere kulturelles», minthogy az idejét multa vallásos és történelmi szellem lengi át. «A papi nevelés minden erejével a túlvilágra tereli a figyelmet», mondja Künfi úr, pedig Goethe szerint, aki szintén nem a mi táborunkból való, a leg-

vünk feltűnően kiemeli, ami nagyon helyes és azt gondolni kívánja, mert hiszen, amint kimutattuk, ez az írásbeli fogalmazásnak alapja. Az első és második osztályban főleg az írás technikai ügyességét gyakoroljuk, amit a betűismertetéssel, másolás és előmondás után való írással végezzük. Itt a tiszta hangkiejtés és az annak megfelelő betűalak használata a fő, továbbá a legegyszerűbb helyesírási tényeket, mint például a szóelválasztást, keresz- és családnévek kezdőbetűinek írását vesszük, hogy így a harmadik osztályban a legszükségesebb írási ismereteken tulessünk, mert ezen osztályban már a tulajdonképeni fogalmazásra kerül a sor. Mindamellett az első két osztályban is foglalmaztatunk, de erről alább szövegek.

Magánál a tényleges fogalmazásnál, amelyet a harmadik osztályban vélek megkezdeni, az *együttes* és az *önálló* fogalmazást kell megkülönböztetnünk. Az *együttes* fogalmazás alatt azt értem, hogy egy meghatározott tárgyról a tanulók *közösen* foglalmaznak, azaz, ha például «Az őszeről» együttesen foglalmazunk, akkor azt mondom tanulóimnak, hogy most mindenki gondolkozzék az őszeről. Természetesen, hogy a tanulók eddig már úgy a beszélgetésekben, mint az őszeről szóló olvasmányok tárgyalásánál bőven hallottak és beszélgettek az őszeről és így erről elegendő ismerettel rendelkeznek. Miután a gyermekek az őszeről rövid ideig gondolkodtak és mindenkinek már mondanivalója is van, amit kérdésekkel is elősegítettem, föl hívom őket elmondataiknak elmondására. A tanulók egyenként elmondanak *egy-egy* mondatot az őszeről. Csodálkozni fogunk azon, hogy mi-mindent tudnak ők az őszeről vagy az idetartozó dolgokról mondani, amire mi sohasem ügyeltünk volna; gyakran bizony meglepő dolgokat hallunk. Természetesen össze-visszas lesz az elmondott anyag, de ez másképpen nem is lehet, hisz 50—70 fej hordja össze az írásban földolgozandó anyagot. Ez azonban nem baj, sőt jó; a fő az, hogy az anyag meglegyen, hisz e nélkül nem munkálkodhatunk, anyag híján nem építhetünk és annál jobb, mennél több van belőle, legalább lesz miből válogatnunk. Ez után az anyag *rendezése* következik, mert az elmondott mondatok között összefüggés nincs, a tanulók csak úgy taláalomra adtak feleletet arról, amit az őszeről tudnak. A rendezést is a gyermekekkel végeztetjük, még pedig úgy, hogy teljesen az ő ítéletükre bizzuk a gondolatrend megalapítását, mi csak magyarázunk, vezetünk, irányítunk, javítunk és ami a legtanulmányosabb, *indokoltunk*, majd kifejtjük, miért alkalmazunk ilyen vagy amolyan rendet és hogyan függenek össze a dolgok egymással. Ha így járunk el, rászoktatjuk a tanulót arra, hogy ő is, mielőtt íráshoz fog, rendezze gondolatait. Most az *írás* következik. Ez megint többféleképpen történhetik. Először másolással, amit úgy végezhetünk, hogy a már rendezett mondatokat egyenként a tanulók a táblára írják és onnét a füzetbe.

Hogy ennek kevés az értéke, maga a mód mutatja, ez már az előző osztályban kell, hogy megtörtént legyen, mert némileg mégis csak gépies munka, de alsó fokon, a tanítás első szakában, az írás technikájának elsajátítására és a helyesírási érzék erősítésére ajánlatos eljárás. Vagy tollbamondás után írnak, még pedig vagy egyes szavak, vagy egész mondatok előmondása után. Ebben a tanulók előhaladása határoz. A leírás történhetik kérdésekbe foglalt *vázlat* szerint, amelyet előírunk és a tanulók a föltett kérdésekre az írásbeli feleletet megadják. Ezen eljárás átmenet már az *önálló* fogalmazásra, amikor a gyermek a megbeszélte és kellően rendezett anyagot támogatás nélkül maga írja le.

Az együttes fogalmazás anyagát egyes tárgyak leírása is képezheti, például az asztalra állított madárkalitka, kitömött madár, kép leírása stb. A szemléltetett tárgyak leírásánál pontos megfigyelésre kell a tanulókat vezetni, amit már az első osztálytól kezdve a beszéd- és értelemgyakorlatnál gyakorolunk. A megfigyelés bővül, mindig mélyebbre, a kisebb, kevésbé fontos részletekre kiterjesztőleg halad, ami által a tanító a megfigyelő képességet fokozza és a fogalmazási készséget nagyban fejleszti.

Az együttes fogalmazásnál mindazt felöleltük, ami az egészen önálló fogalmazáshoz is szükséges. A gyermek tudja már az anyaggyűjtés módját, a rendezést és az írást. E szerint a teljesen *szabad* fogalmazásra csakis a *közös* fogalmazás sokszoros gyakorlásának útján juthatunk el.

Az önálló fogalmazás abból áll, hogy azt a munkát, amit az *együttes* fogalmazásnál közösen, többnek segítségével végeztünk, a tanuló *maga*, saját tehetsége, tudása, megfigyelése és egyénisége szerint végezi el. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a tanítónak ennél szerepe nincsen, hisz én nem feledem, hogy elemi iskolában vagyunk, kis gyermekekkel van dolgunk, akiknek értelmük gyenge, szellemi látókörük szűk, megfigyelésük fogyatékos és azért útmutatásunkat nem nélkülözhetik soha; de ez az utbagazítás ne tegyen meg mindent, hogy a gyermek lelke is munkálkodjék és szabadon megnyilatkozzék. Hisz a fogalmazásnak ez a neme csak a harmadik osztályban kezdődik és a hatodik osztályig halad. Ezen osztályokban a tanulóknak fejlettebb kora és iskolázása nyújt annyi alapot, hogy az írásban bizonyos fokú önállóságot tanúsítson. Tökéletesről vagy akár hibátlan munkáról itt még beszélünk nem lehet, de hiszen a hibák kijavításán tanulunk és javulunk, a rendszeres gyakorlás ebben is megtermi gyümölcsét. Az *önálló írást*, fogalmazásnak itt még nevezni nem akarom, noha már az első osztályban meg kell azt kezdenünk. Még pedig úgy, hogy a kis tanuló az iskolai év vége felé tárgyneveket ír le. Például az asztalra teszem a tárgyakat: fa, kő, kés, könyv, kulcs, toll, bot, stb. A tanuló meg

leírja
állítur
Végül
Ő ül.

A
dett
a mo
irtunk
évsza
leírás
a lór
kertr

A
szere
még
önáll
mazá
rende

írás
A
melle
mazá
írás
ezen

Az
level
vány
nek,
korlá

M
böl
alap
a be
amir
sége
hozz
ifjú
veke
tudá
ezze
P

V
mes
egy
dás
tuda
ellen
tum
mor
váló
tern
ság,
gat
A
fatt
ról
ges
mis

leírja neveiket. Később már olyan tárgyakat állítunk elé, amelyek neve kéttagú. És így tovább. Végül kis mondatokat írunk, például: Ő ír. Ő tanul. Ő ül. János sir. stb.

A második osztályban folytatjuk a megkezdett eljárást és fokozatosan haladunk úgy, hogy a mondatok fokról-fokra bővülnek. Mondatokat írtunk a kézmivészekről, a hét napjairól, a négy évszokról. Itt már az iskolaév közepe felé rövid leírásokat is vehetünk. Például három mondatot a lóról, a házról, a erdőről, a földmivésről, a kertről stb.

A harmadik osztályban kezdetét veszi a rendszeres fogalmazás, amint azt kifejtettük már, még pedig az *együttes* és ezután részben az önálló fogalmazás is. Ezen osztályban a fogalmazási anyag gyűjtésére, a megfigyelésre és a rendezésre kell a főgondot fordítani. A helyesírási tudnivalók jó részét itt vesszük át.

A negyedik osztályban az együttes fogalmazás mellett nagyobb tért engedünk az *önálló* fogalmazásnak. Itt kezdődnek a *levélírás* is. A helyesírási részt illető dolgokat, tekintettel arra, hogy ezen osztályból sokan kilépnek, befejezzük.

Az ötödik és hatodik osztályra maradna a levelek és a legegyszerűbb közéleti fogalmazványok szerkesztése és a fogalmazási készségnek, valamint a helyesírásnak folytatólagos gyakorlása.

Miután a *fogalmazás*, amint annak elmezéséből láttuk, a gondolkodáson és a kifejezésen alapszik, ezt pedig az ismeretek gyűjtésével és a beszédbeli ügyesség nevelésével fokozhatjuk, amire azonban az iskolai tanítás még nem elégséges, hanem akkor az egyén önművelésének is hozzá kell járulnia, törekedjünk arra, hogy az ifjúság a művelődés legfőbb eszközét a *könyveket*, az *olvasást* megkedvelje, hogy annak útján tudása gazdagodjék, nyelvezete csiszolódjék és ezzel fogalmazása tökéletesedjék.

Pozsony.

Mihalicska János.

«Népoktatásunk bűnei.»

Valahányszor megtámadva látok valamely nemes intézményt, szent eszmét vagy kiváló egyéniséget, mindannyiszor Swift találó mondanása jut eszembe: Ha lángész lép a világba, a tudatlanok és a gonoszak rögtön szövetkeznek ellene. A világtörténelem során annyi dokumentum igazolja s különösen napjainkban lépten-nyomon akadunk ennek bizonyítékaira, hogy a kiválóságnak, a nagyságnak, az igazságnak immár természetes, elmaradhatlan velejárója a hazugság, a becsmérlés, a fegyverekben nem váltogató megtámadtatás.

Kúnfi Zsigmond *szociáldemokrata tanár* (mily fattyuhajtás!) a címben megnevezett pamfletjéről óhajtván gondolataimat elmondani, szükségesnek vélem a főtícket előrebocsátani. A hamis vádak, rosszindulatú állítások, alaptalan

ráfogások és hitvány csufolódások e tarka bokréta is igazat ad Swiftnek. A legtöbbször megtámadott, legnagyobb isteni intézmény: az Egyház van itt megtámadva egyik elsőrendű életgyökerében: a népiskolában. Kúnfi röpiratának ugyan nem tulajdonítunk valami nagy jelentőséget, hiszen szerző elmeereje nagyon is közönséges és erkölcsi intenciója épen nem tiszteletreméltó, azonban mégis szükségesnek tartjuk a vele való foglalkozást, mivel első ízben találkozunk itt magyarnyelvű, szinte teljes sorozatával azoknak a tudományos mezbe öltöztetett tételeknek, amelyek a külföld kultur-szémtdombjaiból eddig szétszórtan sarjadtak.

Előadásának láncolatát a szociáldemokraták katejából és terminológiájából akként állítják össze, hogy a magyar nép mai iskolája mint a földesúri és papi hatalom elsőrendű támasztéka álljon elibénk. S minthogy az ilyen szellebélelt «tudományos igazság» számára lehetetlen bizonyítékot találni, egyszerűen a levegőből természetesen a szociáldemokrata légkörből — gyárt magának. «Azért osztatlan iskoláink túlnyomó része s azért alacsony a tanítóság létszáma, mert a népnek butaságban és sötétségben megtartása az állam és egyház közös érdeke. Az iskolakötelezettség törvényét azért nem hajtják végre s a mulasztókat azért nem kezelik szigorúan, mert a polgári társadalom nem nélkülözheti a dolgozó gyermek-rabszolgákat.» Szerinte «Magyarországon tulajdonképpen nem szabadna népnevelésről beszélni, hanem csakis osztálynevelésről, minthogy az egész iskolai igazgatás gépezete azoknak kezében van, akik másokat dolgoztatnak». Milyen más világ lenne, ha Piklerék, vagy Népszaváék uralkodnának s Kúnfi úr intézné a népnevelés ügyeit! Mert Kúnfi úr nézete szerint — logikusan következik a mondottakból — csak azok nem helyelnek, akik a nyomorgó elvtársak verejtékes filléreire kivetett pártadó behajtásában szorgoskodnak.

Tudom, hogy a krisztusi szellemtől áthatott, becsületes, hazafias érzésű népnevelőink a józan-sághoz és igazsághoz ennyire tótágast álló beszéd hallatára kényszerzubbonyra és Lipótmézőre gondolnak. Pedig ezek a zagyva frázisok még a szelidebbjeiből valók.

A szociáldemokrata düh a tanítás szellemének taglalásánál tör ki leghevesebb rohamában. Szörnyűség is az, hogy «a magyar népoktatás területe még mindig egyházi birtok» és nem a Jakabok hitbizománya; irányító faktora még mindig a pap és nem a helybéli cucilista suszterlegény; «a népiskola mindenfelé a templom függvénye» és nem a szabadkőműves-páholy előszobája. «Népoktatásunk egész rendszere kulturelles», minthogy az idejét multa vallásos és történelmi szellem lengi át. «A papi nevelés minden erejével a túlvilágra tereli a figyelmet», mondja Kúnfi úr, pedig *Goethe* szerint, aki szintén nem a mi táborunkból való, a leg-

vallásosabb századok voltak minden tekintetben a legtermékenyebbek. «A gyermek lelkét — panasolja tovább Kúni úr — a legdurvább babonáknak és a esodákban való legotrombább hitnek tényeivel táplálják» és nem az örökké kiforratlan, mindennap változó modern «tudományos» világnézettel. *Wohlmuth Ernő.*

(Folytatjuk.)

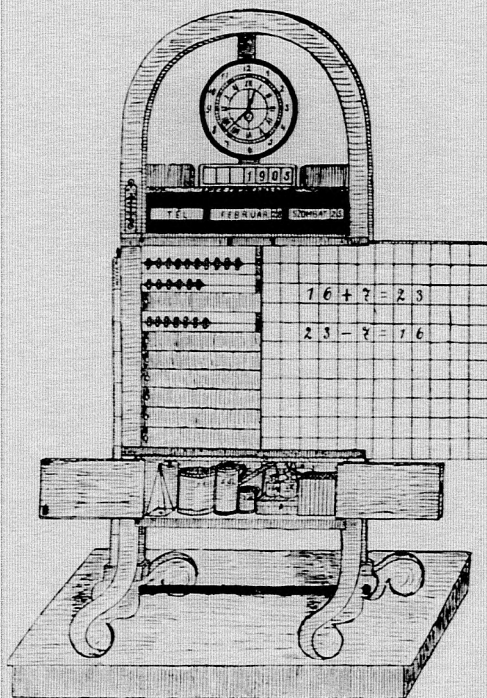
IRODALOM.

Némedy-féle egytetemes szemléltető szám- és méréstani taneszköz az elemi iskolák használatára.

A szemléltető eszköz 205 m. magas és 72 cm. széles csinos kiállítású alkotás, mely a számolás elemi oktatásához és az ennek körébe tartozó alkalmazott számoláshoz szolgáló segédeszközöknek csoportosítását foglalja magában.

1. Középső részén van elhelyezve golyók helyett táresákkal — a 100-jegyű szemléltető számgép, mely egy vízszintes irányban jobbra és balra egyaránt eltolható, számok írására beosztott fekete tábla által célszerűen van fedve. Az időmérésre, illetőleg az időszámítás megtanulására szolgál az örökös naptár, rendszeren járó óra mozgatható mutatókkal, és a számok helyi értékeinek megállapítására való számozott hengerek képezik a szemléltető készülék helyhez kötött részeit. Egy az állvány alján elhelyezett szekrényében, részben oldalt is az állványon fölfüggesztve találni: 1. méterrudat normális beosztással; 2. kocka cm. szerint beosztva és férősegi (köbtartalom) egységek és ezek viszonyainak szemléltetésére; 3. ugyanezt célozza a dobogó ládájában található 12 db 1 m. hosszú lécből összerakható 1 m³ minta; 4. területmérés szemléltetésére szolgál 1 csomag 1 dm. oldal méretű kéregpapír-négyzet; 5. hosszúságok mérésére egy 10 m. hosszú erős kenderzsinór; 6. súlyok szolgálnak «mázsalásra», illetve súlymérésekre; 7. az előbbieket további eszköze egy-egy egyenlő (balance) és egyenlőtlen karú (tizedes) emelőmérleg, amellyel az elemi számolás alkalmazása árszámításokkal kapcsolatik egybe; 8. Az egység tört részeinek szemléltetése egy fokozatosan kisebb rész arányos részekre osztott fagolyóval történik; 9. űrmértékek cinkpléhből és egy falitáblázat ismeretes alakban a férősegek szokottabb űrmérő eszközeit képviselik; 10. A fontosabb geometriai testek cinkpléhből, az árszámításoknál használt játékpénz (tantusz) papirosból (boltosdi játékra) épügy szappanminta, gyertyaminta, szalag, stb. további részei ennek a szemléltető eszköznek; 11. egy falitáblán van elhelyezve két táblázat; az egyik 20 körében összeadás-kivonásra, a másik táblázat 100 körében szorzás-osztásra. Végül 12. a készülékhez tartozik 1 kettős dobogó és 1 utasításkönyvecske, mindezek képezik összesen a teljes felszerelést.

Gaul Károly bíráló ugyanis azt mondja bírálatában: «Nagyon hasznos az óralap mozgó mutatóival, amennyiben a gyermekek ezzel szemléltetve és gyakorolva gyorsabban jönnek tisztába az idő leolvasásával az óralapon. Ami a mértékekre és a mérésekre vonatkozó fölszerelést illeti, ez mind elfogadható és hasznos dolog epügy a felosztott golyó, törtrészek fogalmának szemléltetésére. *Kiss* Béla bíráló véleménye, hogy a számológép felső részét egy óralap foglalja el, amely igen ügyes beosztásával, kettős körben, a gyermekek által már ismert számjegyek mellé a római számjegyeket is feljegyzi, így a folytonos szemléltetéssel kitörülhetetlenül bevesődik a

gyermek lelkébe. Az óra alatt, a számok helyi értékének szemléltetésére használt s hengeren elhelyezett számjegyek alkalmazása, szintén jó gondolat. Felülről-lefelé következő része a naptár és évszakokat feltüntető henger igen ügyesen van alkalmazva s a modern számológépnek igen lényeges s valóban elengedhetetlen kellékét képezik. Jelen számológép egy ügyes tanító kezében rendkívül becses taneszközzé válik.»

Némedy-féle számgép az örökös naptárral és a tizedesrend szemléltetőjével 40 kor., az arab és római számjegyekkel ellátott iskolai ingaóra, amely pontosan jár, 15 kor., más szerkezetű járművel ugyan ily alakú s a mutatóknak hátulról történhető vezényeléssel készített óra 25 korona, továbbá a kalmárkodást illető összes dolgok, valamint az összes mértékgyűjtemény (szilárd s tartós anyagból előállítva), összesen 25 koronába kerül — vagyis, egy teljesen fölsze-

rejt k
másik
Tel
céljáb
masa
Vezér
Jel
ságok
Néme
(Hont

Vi
kath.
követk
sekre
rak és
törölhe
A vita
tagra
pen ke
lést és
Egy gy
Szerző
elméle
jobb
korlati
nyert
mintal
zik és
gen k
alulirt
Kárik
Pá
tanító
jövő k
zandó
álland
tekinte
isméll
ték j
köreln
Kilár

A
minisz
tett, a
tésére
növen
a házi
nistei
tónót
makal
a mun
iskola
makal
arra is
séges
mondi
hasító
a bodr
és gya
sítette
kosárf
tökélet
kenyer

rejt készülék az egyik órával 80 kor., míg a másik órával 90 koronába kerül.

Tehát tetszés szerinti (a könnyebb beszerzés céljából) részletekben is vásárolható e legalkalmasabb "modern" szemléltető számtanészköz. Vezérkönyv hozzá ingyen.

Jelen taneszközt olvasóink és az iskolai hatóságok szíves figyelmébe ajánljuk. Megrendelhető: *Némegy József* kath. tanítónál Szokolyahutta. (Hont megye).

EGYESÜLETI ÉLET.

Vita- és pályatételek. *Tata és kisbérvidéki róm. kath. néptanítók egylete* választmánya az 1908. évre a következő tételeket tűzi ki: **I. Vitatétel** a körgyűlésekre: «*Mi annak a legsikeresebb módja, hogy a madarak és fák napja ne csak tanulságos legyen, hanem kitörőhellen, kedves emléke maradjon a gyermekeknek.* A vitaiételnek írásban való kidolgozása minden rendes tagra kötelező. **II. Pályatételek:** **I. Elméleti:** «*Miképpen kedvelhető meg a tanító a felnőttekkel az önművelést és ezt hogyan állandósíthatja nálunk?* **2. Gyakorlati.** Egy gyakorlati mintalecke készítenő félórai előadásra. Szerző a tárgyat szabadon választhatja. Az első legjobb elméleti pályamunka jutalma *20 korona*, a második legjobb pályamunka jutalma *10 korona*. A legjobb gyakorlati pályamunka jutalma *10 korona*. A pályadíjat nyert gyakorlati pályamunka szerzője köteles eltanítani mintaleckéjét azon körnek a gyűlésén, amelyhez tartozik és pedig a közgyűlést követő körgyűlésen. Az idegen kézzel irt pályamunkák 1908. évi július hó 1-ig alulírt alelnökhöz küldendők. Szomód, 1908. évi jan. 6. *Kávik J. Géza.*

Pályatétel. A *zalaegerszegi róm. kath. esperesi tanítói kör* rendes tagjait ezennel értesitem, hogy a jövő közgyűlésig 10 kor. jutalom reményében kidolgozandó pályatétel címe a következő: «*Mily módszer által állandósíthatjuk tanításunkat növendékeinknél, különös tekintettel a különféle iparostanoncokra, az általános ismétlőiskolában?*» Az idegen kézzel irt és zárt borítékú jellegű pályamű legkésőbb május hó 1-ig alulírt körrelnök címére küldendő. Sajtör, 1908. évi január 15. *Kilár Károly*, körrelnök.

VEGYESEK.

A háziipar fejlesztése. Darányi földmívelésügyi miniszter ujabban több gyakorlati irányú intézkedést tett, amelyek a nép háziipari foglalkoztatásának fejlesztésére szolgálnak. Így, hogy a gazdasági ismétlő iskolák növendékei oktatásába is rendszeresen beállíttassanak a háziipar tudnivalói, a jászberényi, mezőturi és bavnistei gazdasági ismétlő iskolához egy szalmafonó tanítónőt rendelt ki és mindenik iskolának egy szalmakalap-varrógépet, egy mángorlót, egy vasalót és több, a munkához való formát adományozott. Ilyen módon az iskola minden tanulója elejétől végig megtanulja a szalmakalapésinálás mesterségét. Gondja van a miniszternek arra is, hogy az alakuló háziipari szövetkezeteket a szükséges gépek megszerzésében támogassa. Így a nagykámondi kosárfonók termelő szövetkezetének egy fűzfahasító és gyaluló gépet és egy fűzessző-hámozó gépet, a bodrogközi kosárfonók szövetkezetének egy fűzfahasító és gyaluló gépet adományozott. Gépadományban részesítette a miniszter azonkívül még az Óbecse és vidéke kosárfonó szövetkezetet. A gépek használata egyrészt tökéletesebbé teszi a gyártást, másrészt pedig jelentősen csökkenteti az előállítási költségeket is.

A kath. iskola védelme. Kaál községben az elmúlt nyáron 2 új iskolateremmel ellátott iskolai épület létesült. *Csekó Gábor* prépost, kanonok, ki 26 évig volt lelkipásztor Kaál községnek, ennek az iskolának építési költségeire 2000 korona készpénzt adott és az új V-ödik iskolaterem teljes berendezésének és gazdag felszerelésének költségeit is magára vállalta. Kaál község köszönő iratot küldött a jótékony főpapnak, melyet az egész nevében a róm. kath. iskolaszék és a képviselőtestület összes tagjai irtak alá, összesen ötvennégyen.

Tanítótársak figyelmébe! Azon körülmény, hogy a tanítófizetés s korpótlékiegészítés iránti kérvények, dacára a közkézen forgó többrendbeli utasítás s mintalapoknak, egyre-másra küldetnek vissza, arra az elhatározásra birt bennünket (hármán vagyunk), hogy ez érdembeli kérvényünket s mellékleteit, amelyek még múlt év november havában, a legelső között Baranyában legelőször sikeres elintézését nyertek, akkor kiutaványozott korpótlékunk már nyugdíjigényünkhöz is hozzacsatoltattott. «*Kipróbált tanácsadó*» címen, egy füzetben kiadjuk, föltéve, ha arra elegendő számú (legalább 500) megrendelő jelentkezik. A művecske megjelenéséről a megrendelők ehelyütt értesítettek. Az előjegyzések — levelező-lapon — hozzám intézendők: *Somssich Sándor* tanító, Keszű, Baranya megye.

Egy tanítócsalád ünnepe. Nagyszerű és lélekemelő ünnepély folyt le a múlt év dec. 26-án Nagymajtény községben, ahol Láng Pál újmisé, kálmándi segédlelkész mutatta be az Ur Jézusnak első szentmiseáldozatát. Az ünnepélyes mise 10 órakor vette kezdetét, amelyet széppé, kellemessé tett *Mondik* Endre tanítónak művészi játéka és kellemes, csengő hangú éneklése. A misén megáldoztatta az újmisé nagy meghatottság között szüleit, nagyapáit, testvéreit. Kimagasló fénypontja volt az ünnepélynek dr. *Fekete* János főgimnáziumi tanár, szentszéki tanácsos fenkölt szellemű s mély tanulságos szentbeszéde, amelyet az újmisé áldozárhoz, szüleihez, a község híveihez intézett. A szentmise után ünnepélyes áldás volt, utána az újmisé örömszüleinek háznál mintegy 100 terítékű ebéd. Az ünnepély fényét még nagyban emelte az, hogy az újmisének *édes apja* akkor *ülte tanítóóságának 30-ik évfordulóját*, akinek 30 éves tanítói munkásságát egykori tanítványa, *Fischer* Pál nagymajtényi tanító talpraesett toasztjában eeseltelte, — mondván, hogy a jubiláns 28 évet Nagymajtényben töltött a kath. tanügy terén, mint buzgó, kitartó és lelkes tanító. Erre *Fásztusz* Elek főgimnáziumi tanár, szentszéki tanácsos remek toasztjában replikázott s gyönyörűen körvonalazta a jubiláló tanító érdemeit, kiemelte azt, hogy munkásságát a felsőbb hatóság is elismerte.

Gyermekek játéka. Csávolyón, a karácsonyi szent ünnepek alatt *Michler* Nándor tanító vezetésével *A Pásztorok Betlehében* című darabot adták elő a gyermekek nagy sikerrel. A tiszta jövedelem 43 korona volt, melyet a kalocsai *Tanítókháznak* küldött a rendező.

Követésre méltó példa. A békésmegyei *Hoyos-Wenckheim* Fülöp gróf, fási nagybirtokos, 1904-ben minden külső befolyás nélkül egy modernül felszerelt róm. kath. népiskolát és remek kápolnát állított föl pusztáján. A tanulókat ellátja mindennemű könyvek- és tanszerekkel, szóval teljesen ingyenes oktatásban részesíti dédelgetett iskolájának növendékeit. A legutóbbi évzáró vizsgálat kitünő eredménye felett való elismerésének kifejezést azzal adott, hogy fölkérte az iskola tanítóját, *Zajgha* Bélát, hogy ezentúl évente kétszer utazzék a felsőbb osztályú tanulókkal az ő költségén a megye és szomszéd megyék nevezetesebb helyeire és a nevezetességeket ily módon ismerjék meg, mert az ő véleménye az, hogy «*nincsen az az iskolai tanítási, mely gyakorlati eredményével és közvetlenségével vetekednék a tervszerűen rendezett kirándulás keretében végzett tanítással.*» Ritka nemes lélekre vall az is, hogy minden karácsonykor a cselédgyermek egyenkint 6-6 koronát és közösen pazarul megrakott karácsonyfát kapnak ajándékkul. De a tanítóról sem feledkezett meg, így a tanítónak eddigi 50 korona karácsonyi

ajándékát fizetésének 10%-ra emelte fel, jóllehet oly szép fizetést élvezett eddig is, milyennel széles e hazában kevés tanító dicsekszik. Ha sok ilyen nemesen gondolkozó iskolafentartót adna az Isten, mint Hoyos-Wenckhein gróf, aki nem is magának, hanem csak másoknak él, akkor bizonyára virágzóbb helyzetben volna népoktatásunk. A nemes tett önmagát is dicséri.

Halalozás. *Kalinszky* Géza, zempléni főesperes és sátoralfajhelyi plébános, 60 éves korában meghalt. A boldogult mint kassai központi tanár és igazgató nagy pedagógiai munkásságot fejtett ki és neve iskolai könyvei révén országsszerte ismeretes. Egyházkerületének papsága gyászjelentőt bocsátott ki, melyben ezeket mondja az elhunytól. Amíg él, folyton tanított. Elméjének Istentől megáldott képességeivel tevékeny előharcosa volt a magyar közoktatásügynek. Akik igazán ismerték nemes szívét, csak áldani tudják a benne lakozó jósságot és szeretetet. A jó atyának sziklaszilárd vallásos meggyőződésével tanított, mint lelkipásztor; de különösen tanított a jó Isten látogatásának idején, amiódon csodáltnivaló erős akarattal hordozta a megpróbáltatások keresztjét. Adj Uram neki örök nyugodalmat! — *Köcsizs* György, a gyöngyösi felsőrészi plébánia érdeműs kántora, kiterjedt tanítócsaládnak nevelte, január hó 4-én 72 éves korában meghalt. — Béke haviavára!

Szerkesztői üzenetek.

Sz. F. Azt a bizonyos rendeletet szövegszerűen közöltük lapunkban, de azért megismételjük. 1. A hitközségi iskolaszékek jogában áll 5%-nál magasabb iskolai adót is kivetni. (V. és k. miniszter 46.249.1886. és 364.1906. évi rendeletei). 2. A helyben birtokos kath. alvó, ha nem is lakik a községben, az iskolai adót fizetni köteles, ettől még egyéb kegyuri terhek sem mentesítik. 3. Az iskolaszék fölemelheti a 20 fillér tandíját; de határozatát csak akkor hajthatja végre, ha azt az egyházi főhatóság megerősítette. — **Iskolaszéki elnök.** Minden rendes tanítót a fizetésen kívül még természetbeni lakás (legalább két padló szoba, konyha, kamra, és a legszükségesebb mellékhelyiségek), továbbá *legalább* egy negyedholdnyi kert, vagy kertnek nem léte esetében 20 kor készpénz illet meg; tisztességes lakás hiányában a IV. lakbérosztályba sorozott községekben évi 800 korona. Természetes, hogy a hitközségnek jogában áll a törvényben előírt *tisztességes lakást* ki is bérelni. — **V. F.** Az iskolai évközi szüneteket kath. iskoláknál ezidőszert a szokás határozza meg. Egységes intézkedést az új Rendtartási szabályzat ír elő, de az csak akkor lép érvénybe, ha azt a nagymélt. püspöki kar megerősíti. — **S. S.** Közzétettük. — **V. H.** Levélben feleltünk. A válaszi egyik előkelő közjogásztól szereltük be. — **H. T.** A tanító a hitközség által kivetett iskolai adót nem fizeti. Ezt a közszokás avatta törvényűvé. De maga a törvény is így szól, amely fölmenti a tanítót minden községi adó fizetése alól. Ha azonban *magán* vagyona, birtoka van, azután ily adókat ő is fizetni köteles. — **W. R.** Készséggel adtunk választ. — **V. K.** Az iskolatestvérek anyaháza Német-Bajnán van. S. tanító, Levélben feleltünk. — **K. J.** Beérkezett. Felhasználjuk.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

Kérem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Győri püspöki megye.

Pályázat hirdetik a **barbacsai** róm. kath. népiskolánál üresedésbe jött osztálytanítói állásra. Ezen magyar tannyelvű állás javadalma a következő: készpénz fizetés a községtől 600 korona, az államtól 200 korona; valamint az 1907. évi t.-c. 31 §. alapján remélhető alapfizetés kiegészítés. Természetbeni lakás, fűtéssel, mely kiterletmény fejében adatik. A megválasztott köteles egy osztályt önállóan vezetni és ismétlő iskolát tartani, a kántoriakban segédkezni. Egyéb kötelességeit a győri egyházmegyei főhatóság által kiadott szolgálati szabályzat szabja meg. Kérvényeket az Iskolaszék címére *főt. Pernecky Kálmán* plébánosnál nyujtsák be. Barbacs (u. p. Csorna) Sopron m. Brányi Zsigmond iskolaszéki jegyző. 37 1—2

Nyitrai püspöki megye.

Felsőrétfalui Trencsén m. (Luky), (nagydivényi plébánia) kath. államsegélyezett népiskolához folyó évi *február 8-ig* okleveles magyar és tót nyelvű tanító vagy tanítónői állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: államszegély 558-00 kor., hitközségtől 242-00 kor., továbbá új törvényszerinti fizetésemelés államsegélyként, kint, szép modern lakás, kevés tanköteles. Házastanítók előnyben részesülnek. *Czvincsek János* iskolaszéki elnök. 36 1—1

A **széppataki** áll. segélyezett róm. kath. iskolánál megüresedett tanítói állomásra pályázat hirdetik. Jövedelme: 800 kor., szabad lakás és tüzifa. Pályázni óhajtó okl. tanítók, illetőleg tanítónők — kiktől a tót nyelv bírása megköveteltetik — küldjék be mielőbb az oklevéllel és működési bizonyítvánnyal fölzerelt kérvényeiket a *poroszkai* (Trencsén megye) plébániahivatalnak. 38 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A «Népnevelő» mult évi 52-ik számában (1907. dec. 29.) kiirt újkörtvélyesi róm. kath. kántortanítói állomásra 1908. január 30-ikára, ugyanazon feltételek mellett új pályázat hirdetik. 34 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Helyettes kántortanító kerestetik, fizetése nyolcvan korona havonként egy szoba fűtéssel, konyha és a házhoz tartozó helyiségek; a pályázat *február 20-án* jár le, benyújtandó tanítói oklevél, működési bizonyítvány, helybeli főtiszt. plébános úrtól orgonafalási és erkölcsi bizonyítvány, magyar- és német nyelv tudása megkívántatik. Kötelessége I—VI. osztályt vezetni összes kántori teendőket végezni, megkedveltetés esetén végleges megválasztatása nincs kizárva. Gánt, Fejér megye, utolsó posta Csákvár. Iskolaszéki elnök. 39 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Sandi (Somogy m.) kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme díjlevél szerint 768 korona készpénzben és természetben. Államszegélyért az iskolaszék folyamodik. Kötelmei: a mindennapi- és ismétlőiskolákat tanítani; helyi szokásos kántori teendőket elvégezni. Határidő *február 4.* Személyes megjelenés kívántatik. Fölvilágosítást ad *Nagy Virgöl* iskolaszéki elnök Miháldon. 33 2—2

A **zamárdi** róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: a hitközségtől 600 korona, havi előleges részletekben, egy butorozott padlós szoba fűtéssel. Államszegélyből 200 korona. A 200 korona államszegélyvel kiegészített 800 korona alapfizetésnek 1000 koronára való kiegészítéseért a hitközség újabb 200 korona államszegélyért fog folyamodni.

Hivatalos kötelessége az I. II. oszt. tanulókat, az előírt tanterv szerint, szorgalmasan tanítani és nevelni a hit- és erkölctanból is. Az iskolás gyermekeket az isteni tiszteletre elkísérni és ott rájuk felügyelni, továbbá az ismétlősöket heti 2 órán át oktatni, a kántort akadályoztatás esetén az egyházi lényekedés minden ágában helyettesíteni. Okleveles női tanítók előnybe részesülnek. A kellőleg felszerelt kérvények folyó évi január hó 31-ig Neumayer Gellért plébános címére (Zamárdi, Somogy m.) küldendők. A megválasztott a vett értesítés után azonnal, de legkésőbb február hó 8-án köteles állását elfoglalni. 35 1-1

Államsegély kérvényezéséhez nélkülözhetetlen!! Ötödik, tökéletesített kiadás. Magyarázó füzet 1 K, a 16 nyomt. szintén 1 K. (Csak egyszerűen kitölteni s mellékelni kell.) Kapható: *Lenygel Béla* kántortanítónál, Farkasaszó (Szatmár megye.). 23 2-10

Államsegély-kérvény és mellékletei.

Utmutató a fizet s kiegészítési és korpótlék államsegély kérvényezéséhez, kérvénymintákkal és mellékleti irlapokkal 2 korona

Tananyagbeosztási nyomtatvány

az évi tanmenetnek a róm. kath. vagy bármelyik Tanterv alapján tantárgyak és osztályok vagy osztályok és tantárgyak szerint külön lapokon.

Részletes Tanterv-nyomtatvány

az együttes osztályok tananyagának ugyanazon lapon való feldolgozására szolgáló füzetekben a 6. vagy 5. együttes oszt. számára 2 K, 4. oszt. 1-80 K, 3. oszt. 1-60 K, 2. oszt. 1-40 K, 1. oszt. sz. 1 K előzetes beküldése mellett megrendelhető.

Gyerkés Mihály igazg.-tanítónál Székelyudvarhely.

712

Szülőoltványok:

hiányok pótlására 2 éves dús gyökérrel, zöldoltással készítve ezre 100 frt. Telepítésre gyökeres zöldoltvány ezre 80 frt. Telepítésre sima zöldoltvány ezre 40 forint.

Fásoltványok:

Gyönyörű példányok, fajtisztán ezre 100 frt. Szépségihával, eredési biztosítással ezre 45 frt. Mind Riparia Portalisra oltva a következő fajokban: **Fehér borfajok:** Olasz Rizling, fehér és piros Szlankamenka, Furmint, Sárféher, Mézesféher, Ezerjó, Erdei, Bakator, Kövidinka, Mirkovácsi, Muskotályok, Hárslevelű, Sauvignon, Bánati Rizling. **Vörös borfajok:** Nagy burgundi, Oportó, Nemes Kadarka, Aramon. **Csemegefajok:** Fehér és piros Chasselas, Passatutti, Tokaji Chasselas, Ezredéves, Muskotályok stb. Sima Rip. Port. I. oszt. 10 frt, sima Rip. Port. II. oszt. 5 frt, gyökeres Rip. Port. I. oszt. 16 frt, gyökeres Rip. Port. II. oszt. 10 frt, gyökeres 2 éves gyökerű 18 frt. **Hazai nemes vesszők** sima 10 K, gyökeres 30 K a fenti fajokból. Oltványaimért teljes felelősséget vállalok s ha a vevő azzal nem volna megelégedve, azt visszaveszem s pénzt visszadom. Tavasz szállításra is elfogadok már most előjegyzést. Előlegül az ár negyed részét kérem beküldeni. **Hegyi bor:** Siller, fehér 50 korona, vörös 60 korona.

SZÉKELY I. JÓZSEF

Gyöngyös, Szent-Urban-Templom.

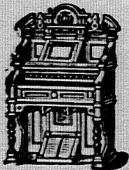
698 7-20

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest. X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. **Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.** Tanterveknek s lekeszeknek különös szavalókedvmény. Árjegyzék ingyen és bérmente. Részletfizetés engedélyezve. 796

Már megjelent!

Kedvezményes árak!

Karácsonyi duda-játék (Pastorale) C dur

ára 1 korona helyett 60 fillér.

Karácsonyi és újévi ajándéku

igen alkalmasak még a következő szép, hasznos és praktikus egyházi zeneművek:

Hazafias Mária dalok I. (2 kor.), **II. legújabb** (2 kor.), **Mária-dalok I.** (1 kor.), **II.** (1 kor.), **III.** (2 kor.), **IV.** (1 kor.), **V.** (2 kor.), **VI.** (1 kor.). — **Miatyánk Üdvözlégy** (1 kor.).

Magyar dallamos ünnepi praeludiumok az összes hangnemekből (4 korona).

Megrendelhetők a fenti kedvezményes árakban (a pénz előzetes beküldése mellett) a szerző kollégánk címén: **Kontor Elek**, Budapest, VII., Thököly-út 42. sz., II. em., 6. ajtó. (Ugyanitt világi zeneművek is kaphatók.)

Elismert csak elsőrangú műrekek a valódi

ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

Tanároknak részletfizetésre megegyezés szerint.

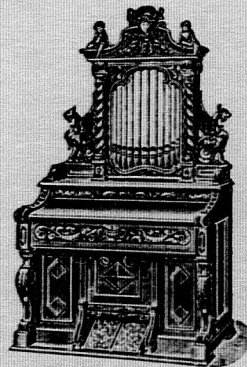
Nagyon ajánlatos különlegeség:

ZIMMERMANN-féle
iskolaharmoniumok
170, 190 és 220 K.

Képviseelő Ausztria-Magyarország részére:

HÖRL NÁNDOR
POZSONY.
Ventur-utca 24.

Képes árjegyzék ingyen.

Ujdonság! 456 Ujdonság!

Pianino „Continental“

teljes zongorahanggal; elegáns elsőrendű Salon-Pianinót 560 koronáért

Csak a fenti cégnél kapható. Prospektus ingyen.

SZINDARABOK

legényegyesületek, katolikus körök és ifjúsági szinpadok számára.

I. Sorozat. Vegyes szerepűek:

- Az egyri leány gyűrűje.** Történelmi színmű három felvonásban. Irta: *Próby Antal*. Ára K — .60
- Rakócziért!** Regényes színmű három felvonásban. II. Rakóczi Ferenc korából. Irta: *Erdősi Károly*. Ára K — .80
- József Egyiptomban.** Bibliai dráma három felvonásban. Mohai hasonmási operája után. Irta: *Schrödl József*. Az eredetiszöveggel egybevetve fordította *Közé Aurél*. Ára köt. K — .80
- Ami fönt tart minket.** Irta: *Erdősi Károly*. Karácsonyi életkép az iparos-világból három felvonásban. Kiválóan legényegyesületek használatára. Ára K — .50
- Karácsonyi színjátékok.** Irta: *Erdősi Károly*. Kiválóan kath. legényegyesületek használatára. Ára K — .80
- Az igazság felé.** Irta: *Erdősi Károly*. Társadalmi színmű három felvonásban. Kiválóan kath. legényegyesületek használatára. — Ára K — .50
- Ósi erények.** Irta: *Erdősi Károly*. Történelmi színműk Hunyadi János korából, három felvonásban. K — .60
- Boldogszág.** Keresztény szociális dráma. Három felvonásban, előjátékkal. Irta: *Erdősi Károly*. Ára K 2. —, 10 példány előadási joggal K 15.
- Sejanus.** Történelmi dráma öt felvonásban. Irta: *G. B. Lemoyne*. Adaptáció: *Cassán*. Ára felvászokötésben K — .70
- Szalmaözvegy.** Irta: *Schlüter F.* Ára K — .26
- A nihilisták.** Irta: *Hoffmann-Schamburg György*. Ára K — .38
- Azok az asszonyok!** Irta: *Gruber Ottó*. Ára K — .28
- A mostoha.** Irta: *Renker Bódog*. Ára K — .16
- Dóra.** Irta: *Krausz L.* Ára K — .38
- Szerencsés véletlen.** Irta: *Krausz L.* Ára K — .28
- Az én szerencsecsillagom.** Vigjáték 1 felvonásban. Fordította *Kalesk Ló*. Ára K — .50
- A mátkapár.** Fordította *dr. Rada István*. Ára K — .50
- A szerelem tudománya.** Verses vigjáték egy felvonásban. Irta: *Furkás Imre*. Előadja két férfi és két nő. Ára K — .60
- Két ünnepség.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Leclercq M. F. Ford. György Elemér*. K — .60
- Szerelemből.** Verses trefa egy felv. Irta: *Telkes Béla*. Előadja négy férfi és két nő. K — .60
- Megjött a papa!** Vigjáték egy felv. Irta: *Erdélyi Zoltán*. Előadja két férfi és két nő. K — .60
- A párizsi baba.** Vigjáték egy felv. Irta: *Murai Károly*. Előadja két férfi és 5 nő. Ára K — .60
- A kis zseni.** Vigjáték egy felv. Irta: *Nagy Endre*. Előadja három leány és egy fiú. Ára K — .60
- Nem károsodunk.** Irta: *Pfidel Frigyes*. K — .38
- Aki másnak vermet ás.** — Irta: *Hoherlein M.* Ára K — .42
- Virágfakadás.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Murai Károly*. Ára K — .60
- A számóca.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *André Theuriet*. Ára K — .60
- Vasárnap délután.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Eugène Labiche*. Ára K — .60
- A kis mama.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Karczag Vilmos*. Ára K — .60
- Elkészült ötletek.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *E. D'Hervey*. Ára K — .60
- Eljött levél.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Eugène Labiche*. Ára K — .60
- Hármas szövetség.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Torkos László*. Ára K — .60
- O.** Vigjáték egy felv. Irta: *Najac Emil*. K — .60
- A varázslat.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Jacques Normand*. Ára K — .60
- Két év múltán.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Almásy Tihamér*. Ára K — .60
- Rendelőóra.** Vigjáték egy felvonásban. — Irta: *Almásy Tihamér*. Ára K — .60
- Az érdemkereszt.** Dramolet egy felvonásban. Irta: *Almásy Tihamér*. Ára K — .60
- Aranylakodalom.** Dramolet egy felvonásban. Irta: *Almásy Tihamér*. Ára K — .60
- A miniszterelnök bálja.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Almásy Tihamér*. Ára K — .60
- Katonásan.** Vigjáték egy felvonásban. — Irta: *Andrácsky Jenő*. Ára K — .60
- Tavasz.** Idyll egy felvonásban. Irták: *Hevesi József és Hetényi Béla*. Előadja három férfi és két nő. Ára K — .60
- Nyár.** Idyll egy felv. Irták: *Hevesi József és Hetényi Béla*. Előadja két férfi és két nő. K — .60
- Ősz.** Idyll egy felv. Irták: *Hevesi József és Hetényi Béla*. Előadja három férfi és két nő. K — .60
- Tél.** Idyll egy felv. Irták: *Hevesi József és Hetényi Béla*. Előadja öt férfi és hét nő. Ára K — .60
- Valami hibája van.** Vigjáték egy felvonásban. Irta: *Gondinet*. Fordította: *Gabányi*. Előadja két férfi és két nő. Ára K — .60
- Hóivás.** Vigj. egy felvonásban. Irta: *Szomakázy István*. Előadja négy férfi és egy nő. K — .60
- Megjötték a huszárok.** Idyllikus vigjáték egy felvonásban. Irta: *Lampérth Géza*. Előadja öt férfi és két nő. Ára K — .60
- A mogyoró.** Vigjáték egy felvonásban. — Irta: *Ambrozovics Dezső*. Előadja három férfi és három nő. Ára K — .60

Megrendelhetők a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT könyvkereskedésében
Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. szám.